

**Vabariigi Valitsuse 3. jaanuari 2017. a määruse nr 1 „Ajateenija ja asendusteenistuja toetuse, reservväelasele õppekogunemisel ja reservasendusteenistujale reservasendusteenistuses ja erakorralises reservasendusteenistuses osalemise aja eest makstava toetuse ning ajateenija ja asendusteenistuja lapse toetuse ulatus ja maksmise kord“ muutmise määruse eelnõu  
SELETUSKIRI**

## **1. Sissejuhatus**

Vabariigi Valitsuse 3. jaanuari 2017. a määrus nr 1 „Ajateenija ja asendusteenistuja toetuse, reservväelasele õppekogunemisel ja reservasendusteenistujale reservasendusteenistuses ja erakorralises reservasendusteenistuses osalemise aja eest makstava toetuse ning ajateenija ja asendusteenistuja lapse toetuse ulatus ja maksmise kord“ on kehtestatud kaitseväeteenistuse seaduse (edaspidi *KVTS*) § 54 lõike 2 ja § 80 lõike 6 alusel. Eelnõuga muudetakse ajateenija toetuse suurust ning korrastatakse määruses kasutatavaid mõisteid.

Eelnõu ja seletuskirja on valmistanud ette Kaitseressursside Ameti kaitseväeteenistuse nõunik Gerli Morell (e-post [gerli.morell@kra.ee](mailto:gerli.morell@kra.ee)). Eelnõule on normitehnilise kontrolli teinud Kaitseministeeriumi õigussakonna nõunik Liina Martinson ([liina.martinson@kaitseministeerium.ee](mailto:liina.martinson@kaitseministeerium.ee)).

## **2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs**

Eelnõuga muudetakse ajateenija toetuse suurust ning muudetakse määruses läbivalt õppekogunemise mõistet, asendades selle reservteenistusega.

**Punktis 1** muudetakse määruse pealkirja ning asendatakse sõna „õppekogunemisel“ sõnaga „reservteenistuses“. Muudatus on seotud 01.04.2023 jõustunud kaitseväeteenistuse seaduse muudatusega, millega ühtlustati õppekogunemiste mõisteid ning lisaõppekogunemisel ja õppekogunemisel osalemist nimetati reservteenistuseks. Kuigi õppekogunemine ja lisaõppekogunemine korraldatakse erinevatel eesmärkidel ja alustel, siis reservis oleva isiku jaoks loetakse neis osalemist ühtmoodi reservteenistuseks. Käesolevas määruses reservis olevale isikule ette nähtud toetuse maksmise kord ja piirmäärad laienevad nii õppekogunemisel kui lisaõppekogunemisel osalemise puhul. Seetõttu tuleb ka määruse pealkirjas ja sisus mõisted ühtlustada ning muuta selgemaks.

**Punktiga 2** muudetakse määruse § 1 lõiget 2, millega kehtestatakse ajateenija toetuse suurused. Ajateenijale makstakse ajateenistuse kestel igakuist toetust ajateenistuskohast saabumise päevast kuni ajateenistuse lõpuni. Ajateenija toetuse suurus sõltub ajateenija aastmest ja teenistuse kestusest.

Riigikaitse arengukava koostamisel peeti tähtsaks ajateenija heaolu ja eraelu väärtustamist. Selleks otsustati suurendada ajateenijate igakuist toetust, et tagada parem majanduslik kindlustunne ja võimalus keskenduda teenistusele ilma liigse rahalise pingeta.

Igakuise toetuse ulatuse suurendamine toetab ajateenijate igapäevast toimetulekut ning võimaldab neil paremini ühildada teenistus ja eraelu. Ajateenija toetust tõsteti viimati 2019. aastal. Muudatus toetab makstava toetuse elukalliduse kasvuga vastavusse viimist. Igakuist toetust on planeeritud tõsta 35-75 EUR võrra.

Ajateenijale makstakse ajateenistuse esimesest päevast toetust 150 eurot kuus, reamehe/madruse aastmest ajateenijale säilib esimesel kaheksal kuul sama toetus. Kaprali/vanemmadruse aastmest saamisel enne üheksandat kuud makstakse toetust 190 eurot kuus. Kui

reamehe/madruse/kaprali/vanemmadruse auastmes ajateenija teenib 11-kuulises ajateenistuses, siis alates üheksandast kuust on toetus 230 eurot kuus. Teised ajateenija toetused lähtuvad läbitud väljaõppest ja auastmest: nooremseersant/nooremmaat – 265 eurot kuus ja seersant/maat – 305 eurot kuus.

Ajateenija toetuse eesmärk on võimaldada ajateenijal katta kulud eeskätt isiklikele esemetele ja teenustele, mis ei ole tagatud ajateenistuse jooksul Kaitseväe poolt, nagu näiteks mobiilsideteenus, hügieenitarbed jms.

**Punktis 3** lisatakse määrusesse toetus, mida hakatakse maksuma ajateenijale, kes on lähetatud rahvusvahelisele sõjalisele operatsioonile või rahvusvahelise sõjalise operatsiooni piirkonda (edaspidi RSO). Toetust makstakse RSO-l osalemise ajal lisaks igakuisele toetusele. Muudatus on seotud riigikogus menetluses oleva kaitseväeteenistuse seaduse muutmise seaduse ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga 664 SE II, milles sätestatakse, et ajateenija lähetamine rahvusvahelisele sõjalisele operatsioonile või rahvusvahelise sõjalise operatsiooni piirkonda on lubatud ajateenija nõusolekul.

Kuna RSO-le lähetatud ajateenija täidab RSO-l tegevvälasega samu ülesandeid, siis võetakse makstava toetuse suuruse arvutamise aluseks RSO-l osalemise ajal tegevvälasele makstava päevaraha suurus, mis on 40 eurot.

KVTS-i § 116 lõike 3 kohaselt võib tegevvälase päevaraha RSO ajal suurendada. Päevaraha suurendamise tingimused ja korra kehtestab Kaitseväe juhataja. Päevaraha suurendatakse vastavalt RSO piirkonnale määratud koefitsiendi korrutisega. Näiteks kui piirkonna või ülesande koefitsient on 2,0, siis korrutatakse vastava koefitsiendiga ka päevaraha suurus. Tagamaks ajateenijatele ühetaoline ja selge toetuse maksmise kord, nähakse Vabariigi Valitsuse määruses ette kindel toetussumma, mis ei sõltu RSO piirkonna või ülesande koefitsiendist. Et vähendada kahe sarnaseid teenistusülesandeid täitva, kuid erineva sihtrühma ebavõrdset kohtlemist, kehtestatakse toetuse suuruseks 80 eurot päevas. 80 eurot on keskmine päevaraha suurus, mida makstakse tegevvälasele, kes on lähetatud RSO piirkonda, mille koefitsient on 2,0. See koefitsient on kehtestatud riskiga RSO ülesandele või piirkonnale. Seega ajateenijale makstakse RSO ajal nii igakuist toetust, kui ka lisatoetust 80 eurot päevas kuni lähetuse lõpuni.

Kehtiva määruse kohaselt makstakse ajateenijale igakuist toetust ja kui ta lähetatakse välisriiki kauemaks kui 14 päevaks, makstakse talle lisatoetust 10 eurot päevas kuni lähetuse lõpuni. Tegemist on üldjuhul lühiajalise lähetusega. Käesolevas määruses täpsustatakse, et ajateenijale, kes on lähetatud RSO-le 10-eurost lisatoetust ei maksta ning RSO-l osalemise toetuse suuruseks jääb 80 eurot.

**Punktis 4** tehtavate muudatustega täpsustatakse määruses kasutatavaid mõisteid ning asendatakse läbivalt sõna „õppekogunemine“ sõnaga „reservteenistus“ vastavas käändes.

### **3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele**

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusaktidega.

### **4. Määruse mõjud**

Sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju

Muudatusel on otsene ja positiivne mõju nii ajateenijale endale kui ka tema leibkonnale, kuna määruse kehtestamisel suureneb ajateenija igakuine toetus. Ajateenija toetuse suurendamine tagab ajateenijatele paremad võimalused soetada ajateenistuse läbimiseks vajalikke esemeid, tänu millele on oodata teenistusmotivatsiooni paranemist.

Muudatus avaldab mõju ajateenijatele, keda lähetatakse RSO-le. Ajateenija RSO-le lähetamine on võimalik vaid ajateenija kirjalikul nõusolekul. RSO-le lähetatud ajateenijale makstakse RSO-l osalemise ajal peale igakuise toetuse ka suurendatud toetust. Seeläbi kasvab ka ajateenija sissetulek. Lisaks omandab ajateenija RSO-l kogemusi ja väljaõpet, mida ei ole tavapärases ajateenija väljaõppes võimalik omandada. Samuti säilib ajateenijal võimalus võtta juba RSO-l olles lähetamiseks antud nõusolek tagasi ja Kaitsevägi peab esimesel võimalusel korraldama ajateenija ajateenistusk kohta tagasi toomise. Seejärel jätkub ajateenija tavapärane väljaõpe tema ajateenistuskohas kuni ettenähtud tähtaja lõpuni.

Kuna RSO-le lähetamine on vabatahtlik, ei kaasne sellega ajateenijale lisapiiranguid ega kohustusi. Kokkuvõttes võib muudatuse mõju pidada ajateenijale positiivseks.

Kaitseväge praktika kohaselt on tegemist muudatusega, mis on vajalik vaid teatud eriala ja üksuste isikkoosseisude mehitamiseks. Hinnanguliselt puudutab see ca 10-20 ajateenijat aastas. Arvestades ajateenijate koguarvu (aastas asub ajateenistusse ca 4000 kutsealust), on puudutatud sihtrühma suurus väike. Seega võib mõju ulatust ja esinemissagedust pidada pigem väikeseks ning harvaesinevaks.

#### Mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele

Määruse muudatusel on positiivne mõju riigi julgeolekule, kuna motiveeritud ajateenija omandab paremini ajateenistuses antavat sõjalist väljaõpet ning seeläbi paraneb ka ettevalmistatud reservüksuste kvaliteet.

Mõju majandusele, elu- ja looduskeskkonnale ning regionaalarengule puudub. Samuti ei oma muudatus mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

### **5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud**

Määruse rakendamisega kaasnevad kulud on planeeritud Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvesse. 2026. aastaks on ajateenijate toetusteks planeeritud 11 mln eurot. Määruse rakendamine ei too tulu riigieelarvesse.

## **6. Määruse jõustumine**

Määrus jõustub üldises korras.

## **7. Eelnõu koostamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon**

Eelnõu esitatakse koostamiseks eelnõude infosüsteemi kaudu Rahandusministeeriumile ning arvamuse andmiseks Kaitseväele.